

Broj 4, Godina II, 28. Siječnja 1992, Zagreb, Cijena 50 CRD

HRVATSKI VOJNIK

HRVATSKA U EUROPSKOM OZRAČJU

OBRANA U SLUŽBI CIVILNE DRŽAVE

Razgovor s *Gojkom Šuškom*, ministrom obrane Republike Hrvatske

Hrvatska je država od 15. siječnja međunarodno-pravno priznati subjekt međunarodne zajednice. Mijenja li spomenuti događaj strategiju hrvatske obrane?

— Stvarnost priznanja i stupanja Hrvatske na međunarodnu scenu ne umanjuje obrambenu spremnost i vojnu pozornost. Rat nije završen. Još uvijek imamo veliki dio teritorija koji moramo osloboditi. Prihvaćamo dolazak mirovnih snaga UN, ali moramo biti spremni osloboditi okupirana područja i na drugi način, ako na to budemo prisiljeni. Ako »plave kacige« iz bilo kojeg razloga ne dođu, danas, u ovom povijesnom trenutku ne možemo dopustiti nespornost.

Zadnje potpisano, petnaesto primirje se uglavnom poštuje. Kada možemo očekivati nedavno najavljeni dolazak »plavih kaciga«?

— Da, primirje se poštuje. Prvu grupu, nadam se, možemo očekivati za oko dva do tri tjedna. Ali, još uvijek postoji problem. Po usvojenju prijedlogu UN, »plave kacige« će biti rasporedene tamo, gdje je srpsko pučanstvo ili većinsko ili znatna manjina. Međutim, ima dijelova teritorija gdje ti čimbenici ne igraju ulogu, a gdje je još uvijek prisutna okupatorska, bivša JNA, rezervisti i četničke formacije. Nedavna izjava Rašete da to treba riješiti političkim metodama, nalaže izvjesnu dozu sumnje i opreza. Nismo tako sigurni da će oni poštivati dogovore koje smo imali i koje je međunarodna zajednica podržala. Primjerice, Dubrovnik i njegova okolica. Na tom području nema niti većinskog niti manjinskog srpskog pučanstva, a okupatorska armija još je uvijek tamo prisutna. Zašto? Tamo nemaju koga »štiliti«, što navode kao razlog svih svojih zločinačkih intervencija. Dakle, s tog bi se područja trebali povući i bez prisustva »plavih kaciga«. Prema prijedlogu, mirovne snage će biti rasporedene i tamo, čime Dubrovnik ostaje krizno područje, što je u njihovu interesu.

Koje su konkretne zadaće mirovnih snaga UN?

— Mirovne snage trebale bi stvoriti uvjete za povlačenje okupatorske vojske s kriznih područja, te omogućili uspostavu pravnog poretka mirnim putem. Ako se ta dva uvjeta ispune, naša strana će biti zadovoljna, a trebali bi biti i oni.

Dakle, »plave kacige« bi trebale ispratiti JA s teritorija Hrvatske, te razoružati paravojne, četničke formacije, ukoliko ne pobjegnu. Rješavanjem svega toga, bit će omogućen povratak prognanih Hrvata. Nestvarno je očekivati da se to dogodi preko noći. Sve je porušeno. Prije povratka moramo sve izgraditi.

Kakva je uloga Hrvatske vojske u tim operacijama?

— Hrvatska vojska neće izravno sudjelovati u tim operacijama. Krizna područja će biti demilitarizirane zone. Uz »plave kacige«, na tim će područjima biti prisutna policija Republike Hrvatske. Njeno ustrojstvo i funkcija su poznati. Bit će konstituirana na način koji zadovoljava nacionalni reciprocitet pučanstva na tim područjima. Naravno, ne onaj koji je danas, budući da su većinu Hrvata prognali iz njihovih domova, a u njihove kuće doselili srpske obitelji iz Srbije, posebice u Baranji. Policija će biti ustrojena prema popisu od prije početka rata.

Dakle, Hrvatska vojska neće biti prisutna na područjima gdje će biti rasporedene »plave kacige«.

Znači da jugoslavenska vojska i četničke formacije ne postaju međunarodne političke čimbenike, rušenje helikoptera promatračke misije EZ bio drastičan primjer, smatrate li mogućim sukob između »plavih kaciga« i JA?

— Mislim da ne. Ali paravojne formacije će sigurno izazvati incidentne situacije u dijelovima Krajine i oko Knina, suđeci po izjavama Babića i kompanije. Kako će se »plave kacige« ponijeti u tom trenutku, možemo samo nagađati. Postoji opasnost da prestanu dolaziti. Nadamo se da se takvo što neće dogoditi.

Znači li to da hrvatska obrana mora računati s mogućnošću gerilskog ratovanja s četničkim, paravojnim formacijama u spomenutim krajevima?

— Jedan od uvjeta koje je postavila EZ je razoružavanje paravojnih formacija. Provokacija i terorizma će zasigurno biti, ali ne na duže vrijeme. Odnos Knina i Beograda navješćuje da se ili jedni ili drugi trijeze. Mislim da će onaj dio srpskog pučanstva koji će ostati u Hrvatskoj shvatiti i prihvatiti da živi u slobodnoj zemlji, da na koncu ima izbor ostati ili otići. Jedan dio njih je bio i zaveden i zlorabljivan, neki čak nasilno i prijetnjama prisiljeni da s njima surađuju. Svi će imati mogućnost izbora, osim naravno

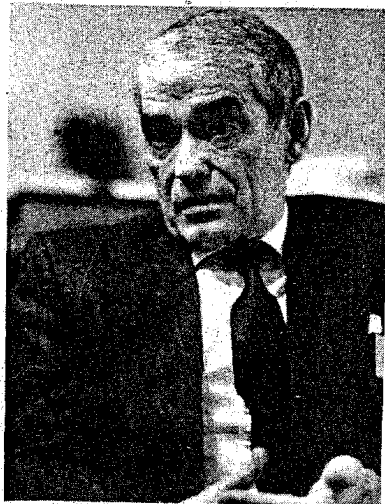
oni koji su krvlju umrljali ruke. Ti će kričivo odgovarati, ako prije toga ne pobjegnu.

Oni koji će ostati, morat će prihvatiti Hrvatsku kao domovinu i uživati će sva građanska prava. Imat će i obveze, kao i svi ostali. Bit će njima u korist da poštuju zakone hrvatske Države.

U posljednje se vrijeme kalkulira s mogućnošću nastavka rata, ali ovaj put na teritoriju Bosne i Hercegovine. Dolaskom velikog kontingenta JA u Bosnu i Hercegovinu, stanje se u toj republici bivše Jugoslavije zaoštrava. Kako će reagirati hrvatska obrana u slučaju izbivanja sukoba u Bosni i Hercegovini?

— Iskreno, zabrinut sam. To mi je uža domovina. Mi poštujemo zahtjeve međunarodne zajednice o nepovredivosti granica i suverenosti kako Bosne i Hercegovine, tako i svih republika koje to žele. Ni u kom slučaju ne zagovaramo cijepanje Bosne i Hercegovine. Muslimani, Srbi i Hrvati su konstitutivni narodi te republike. Zagovaramo im pravo da sami odluče o svojoj sudbini. Govori se o raspisivanju referenduma. Da li će do toga doći, pod kojim uvjetima, da li će biti u mogućnosti održati ga... Međunarodna bi se zajednica morala više angažirati i obratiti veću pozornost na događaje u Bosni i Hercegovini. Ako sva tri naroda Bosne i Hercegovine izglasaju da žele suveren, neovisnu državu, Republika Hrvatska će to u potpunosti poštivati. Dapače, u budućnosti ćemo nastojati uspostaviti odista usku suradnju — ekonomsku, kulturnu i drugu. To bi bilo najidealnije rješenje. Druga mogućnost rješavanja problema mirnim putem bila bi uspostava Bosne i Hercegovine kao konfederacije, države kantona, gdje bi po konfederalnom ugovoru svaki kanton imao mogućnost i pravo demokratskim se načinom opredijeliti da li želi ostati u toj državi. Ako dode do najgorog, dakle, ako Srbi zauzmu stav da se Bosna i Hercegovina mora cijepati, Muslimani isto tako, onda i Hrvati moraju gledati svoj interes i donijeti odluku. Hrvatska neće učiniti ništa da bi potakla takav hod. Mi želimo da se sva tri naroda Bosne i Hercegovine demokratskim putem izraze u kakvoj državi žele živjeti.

Bojim se da bi moglo doći do sukoba. Srbija već proglašava srpsku republiku u Bosni i Hercegovini. Ako iz bilo kojeg razloga, posebice vojnog pritiska, odluče o prisilnom pripajanju Bosni

Hercegovine nekakvoj novoj, trećoj Jugoslaviji, ne vjerujem da bi hrvatski, a i muslimanski narod na to pristao.

Posve su vidljive nakane srbijanske politike. Naša je dužnost i obveza pratiti što se događa na tim područjima. Ako dođe do toga da hrvatski narod u Bosni i Hercegovini bude ugrožen od strane JA, Republika Hrvatska će intervenirati i politički i ekonomski, a u krajnjem slučaju i vojno. To je najbolnija i najteža mogućnost. Ako dođe do odluke da se Bosna i Hercegovina mora cijepati, tada ona nestaje s međunarodne i političke scene. U tom slučaju, vjerujem da bi se Republika Hrvatska uključila u obranu hrvatskog naroda i teritorija na kojem žive.

Osim u Bosni i Hercegovini, Hrvati žive i u ostalim republikama bivše Jugoslavije. Primjerice u Srijemu i Vojvodini, gdje su sve češći primjeri njihova uznemiravanja i omalovažavanja. Poduzima li Republika Hrvatska neke određene mjere da bi zaštitila njihova prava?

— Nismo u mogućnosti utjecati na politiku drugih republika, posebice onu Srbije. Ne možemo imati, niti imamo pretenzije prema teritorijama drugih republika na kojima žive Hrvati. Primjerice Subotica više nije nacionalno čisto grad, s gotovo sto posto hrvatskog pučanstva kao nekad. Slična je situacija i u većini drugih gradova, i sela Srijema i Vojvodine. Na tim područjima danas prevladava srpsko pučanstvo. Jedina mogućnost i jedino rješenje koje Hrvatska može ponuditi jest da omogući seljenjima iz drugih republika, onima koje žele, preseljenje u Republiku Hrvatsku. Učinit ćemo sve da bismo im osigurali početne životne uvjete.

Može li Hrvatska izgrađivati vlastitu nacionalnu sigurnost povezivanjem u jugoslavensku političku, pa i obrambenu inerciju, ili oslanjajući se isključivo na vlastite snage ili će pak, poput nekih postsocijalističkih država tražiti pomoć u NATO?

— Pitanje je hoće li NATO ostati onako konstituiran kao do sada. Hrvatsko usmjerenje je zapadno. I povijesno, kulturno, civilizacijski, a na koncu i ekonomski gledano. Zbog toga će se Hrvatska usmjeriti otprilike jednako kao i zemlje Zapadne Europe. Razvoj situacije na Istoku će promijeniti mnogo toga. Vjerujem da NATO više neće igrati ulogu kao nekad. Zasad je prerano govoriti o eventualnom stupanju Hrvatske u NATO.

Hrvatsku je priznala većina europskih država, te Kanada, Australija i druge. Možemo li u dogledno vrijeme očekivati priznanje Sjedinjenih Američkih Država?

— To je pitanje dana. SAD su dobrim dijelom iz nepoznavanja situacije imale jednu globalnu strategiju i to na račun održanja i opstanka Jugoslavije, koja je za njih gledano, geostrateški, predstavljala takozvanu »bafer« zonu između Istoka i Zapada. Budući da danas više ne postoji opasnost od sukoba između Istoka i Zapada, tako i opstanak Jugoslavije kao cjeline više ne igra tako veliku ulogu. Promjena u američkoj politici uzima vrijeme, koje im je potrebno da shvate i prihvate jednu novu stvarnost. Na žalost, Hrvatska je za njih samo država sa četiri i pol milijuna stanovnika na malom teritoriju, gdje nemaju nekakav naročiti ekonomski interes. Američki biznis ima velik utjecaj na američku vanjsku politiku. To što interesi imaju odlučujući utjecaj na politiku, ponekad se pozitivno, a ponekad negativno odražava. Nesreća je malih naroda, među njima i hrvatskog, što im sudbina ovisi o takvoj politici. Zagovaraju sigurnost, što je s jedne strane opravdano, a s druge apsurd. Nije prvi puta da su podržavali diktatore do zadnjeg časa, a onda se preko noći usmjerili suprotno. Mislim na slučajeve Kube, Somose, iranskog Šaha...

Možete li nam, molim Vas, nešto reći o židovskom lobiju u svijetu i njegovu utjecaju na međunarodno priznanje Hrvatske?

— Svjetska Židovska zajednica nikad nije bila protiv slobodne Hrvatske. Sedamdeset su godina bili krivo obavještavani. Hrvatskom se narodu pripisivao antisemitizam, a nisu imali glasa u svjetskoj zajednici kojim bi to opovrgli. Neki drugi su govorili u njihovo ime. Sve tragedije koje su Židovi doživjeli na području Hrvatske u drugom svjetskom ratu, nisu bile ni veće ni manje od onih na bilo kojem području Europe koji je bio pod nacizmom. Židovska zajednica u Hrvatskoj je shvatila da ni jedan narod u svom biću nije genocidna, genocidna može biti samo politika. Po njihovoj dokumentaciji, tijekom drugog svjetskog rata nije jedan slučaj, već puno njih gdje su Hrvati pa i vodstvo Katoličke crkve štitali i spašavali Židove od progona i ubojstava. Židovska zajednica u Hrvatskoj uvelike je pomogla u borbi za samostalnost Hrvatske i njenu izgradnju na demokratskim načelima. Znaju da će kao građani ove zemlje imati sva prava.

Jako mala zajednica, koliko mogu nastoje upoznati Svjetsku Židovsku zajednicu sa stvarnim stanjem u Hrvatskoj. Židovi imaju povijesno opterećenje stradanjima koja su doživjeli u drugom svjetskom ratu, koje im nalaže oprez i strah. Srpska diplomacija to zlorabi i na to osnovi proglašava Hrvate genocidnima, krvoločnima, onima koji žive negdje u prapovijesti.

Razmjernim poštivanjem primirja i skorim dolaskom »plavih kaciga« nalazimo se u stanju negdje između rata i mira. Vidite li skoro, potpuno okončanje?

— Nadam se da je rat u cjelini završen. Čišćenje zaostalih četničkih formacija i prisutnost »plavih kaciga« potrajat će još nekoliko mjeseci, ali rat kakav smo doživjeli je završen. Okupatori više nemaju dovoljno snage nanijeti odlučujući udarac, a mi ipak, imamo i organizacije i snage i sredstava odbiti bilo koji udarac. To im je dovoljno upozorenje i poruka. Neće se usuditi pokušati. Neki krajnji ekstremisti još bi mogli i pokušat će napraviti veće provokacije, ali rat kakav smo osjetili je gotov.

Na kraju, zamolili bismo Vas, da kao ministar obrane Republike Hrvatske kažete nešto o budućem ustrojstvu Hrvatske vojske, nastale u domovinskom ratu.

— Nemamo namjeru, niti imamo ekonomskih mogućnosti stvarati veliku vojsku. Danas, dok smo u ratu, moramo imati vojnu spremnost i angažiranost. Jednom, kada dođu normalniji uvjeti, sa zapada, sjevera, a posebice s juga nam ne prijete opasnost. Morat ćemo biti oprezni na granicama prema istoku. Hrvatska vojska će biti ustrojena po modelu zapadnih zemalja. Sastojat će se od redovne, regrutne vojske, s vojnim rokom od deset mjeseci, elitnih jedinica, takozvanih komandos, osposobljenih za pokrivanje kritične granice prema istoku i međunarodnih čimbenika — droge i kriminala, te od profesionalnog dijela — Hrvatske garde, slične američkoj vojsci. To neće biti velika vojska, ali će biti profesionalna do krajnjih granica. Time ćemo nadoknaditi brojčano stanje. Potrajat će nekoliko godina da bismo postigli potpunu organiziranost i uhodanost. Vojska će biti u službi civilne države, a ne netko tko će »dirigirati« i namećati svoju politiku.

Zelio bih se ovom prigodom obratiti svim hrvatskim borcima i zahvaliti im za sve što su učinili za našu Domovinu. Reći hvala nije, niti će ikad biti dostatno. Osjećam da su to dali iz srca, duše, ne očekujući hvala. Hvala će im reći one generacije koje dolaze, koje će u potpunosti uživati u slobodnoj Hrvatskoj. U ovom povijesnom trenutku, oni su ti koji su odigrali najveću i odlučujuću ulogu, bez obzira što nisu bili organizirani i opremljeni kako su trebali biti, ali su duhom, voljom i sviješću izdržali. Zahvaljujem svima i nadam se da više nećemo morati položiti niti jedan život na taj oltar. Ipak pozivam sve na još uvijek potpunu spremnost.

Andrijana ŠEŠO